

An abstract painting with a textured, impasto style. It features a large, expressive eye on the left side, looking towards the center. The background is composed of various colors including deep reds, browns, greens, and blues, with thick brushstrokes and visible texture. A light blue banner is positioned in the top right corner.

AIA GUIDE

HOE WORD JE EEN ACTIVIST

Colofon

Redactie & auteurs: Pressure Line (Nederland), European Dialogue (Slowakije) en Dona Daria (Nederland).

De redactie en auteurs willen graag de volgende mensen bedanken:

In Nederland
Geïnterviewd en geportretteerd in de gids: Sharon Prins, Pim de Vleeschouwer, Tevin Blancheville en Ruben Schilt
Geportretteerd in de Gids: DAM Bookclub, Meike Koopman, Adjoa Kpeto en Jody Aikman

In Slowakije
Geïnterviewd en geportretteerd in de Gids: David Puchovsky, Milan Zvada, Radka Miksik en Tomas Rafa

Illustratie omslag: Adjoa Kpeto, Nederland
Lay-out: Pressure Line, Nederland

Deze gids is geschreven in het kader van het Erasmus + project AIA: Activisme in Actie: Hoe word ik een activist te zijn, projectnummer KA210-YOU-C712A198.

Deze publicatie (in het Engels) en andere publicaties (in het Engels, Nederlands en Slowaaks) en hulpmiddelen die in het project zijn geproduceerd, kunnen gratis worden gedownload op: www.activisminaction.eu

Dit werk is gelicentieerd onder Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International

AIA Gids, Hoe word ik een activist © 2024 door Project AIA: Activisme in Actie: Hoe word je een activist te worden is gelicenseerd onder CC BY-NC-ND 4.0. Ga voor een kopie van deze licentie naar <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Gefinancierd door de Europese Unie. Opvattingen en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijk overeen met die van de Europese Unie en het Nationaal Agentschap Erasmus+ Jeugd, Erasmus+ Sport en European Solidarity Corps. Noch de Europese Unie, noch de subsidie verlenende autoriteit kan hiervoor verantwoordelijk worden gehouden.

INLEIDING	5
WAT IS ACTIVISME	6
WAAROM IS ACTIVISME BELANGRIJK	7
AAN DE SLAG	8
ACTIE VOEREN	11
SAMENWERKING EN NETWERKEN	14
UITDAGINGEN OVERWINNEN	16
SUCCESVERHALEN	18
PRAKTISCHE HULPMIDDELEN	44
RESOURCES	50

INLEIDING

In een wereld die voor immense uitdagingen staat – zoals sociale ongelijkheid, klimaatverandering of schendingen van mensenrechten – voelen steeds meer mensen de behoefte om op te staan en verandering te brengen. Als je deze gids leest, heb jij dat idee waarschijnlijk ook gehad. Maar misschien vraag je je af: Waar begin ik? of Hoe kan ik als individu écht iets betekenen?

Activisme is een manier om jouw passie om te zetten in betekenisvolle actie. Het draait om bewustwording creëren en bijdragen aan een betere wereld. Of het nu gaat om directe actie, digitale campagnes of het organiseren van evenementen in je gemeenschap—activisten hebben de geschiedenis gevormd, en doen dat nog steeds. Activist worden is echter niet altijd vanzelfsprekend, zeker niet voor mensen die zich buitengesloten of onzeker voelen in de samenleving. Dáár komt deze gids en het AIA-project om de hoek kijken.

Waar gaat het AIA-project over?

Het AIA-project heeft als doel jeugdwerkers te versterken door hen de tools en kennis te geven om jongeren te inspireren – vooral jongeren die momenteel niet actief zijn of zich onzeker voelen over hun plek in de samenleving – om stappen richting activisme te zetten.

Deze gids is bedoeld als zowel educatief materiaal voor jeugdwerkers als een inspirerend hulpmiddel voor jongeren die hun eigen activisme-reis willen beginnen.

Door zich op twee doelgroepen te richten, heeft deze gids meerdere functies. Jeugdwerkers kunnen hem gebruiken om gesprekken, workshops en programma's te begeleiden die jongeren versterken, terwijl diezelfde jongeren hem kunnen gebruiken als routekaart om zelf actief te worden – of dat nu op het gebied van sociale rechtvaardigheid, klimaatrechtvaardigheid of mensenrechten is.

Of je nu jeugdwerker bent, jezelf als activist beschouwt of gewoon aan het begin staat van je activistische pad, deze gids biedt praktische adviezen, strategieën en inzichten om bij te dragen aan de zaken die jij belangrijk vindt. Je krijgt de middelen om impact te maken, hoe klein of groot je bijdrage ook mag lijken.

Aan het einde van deze gids begrijp je niet alleen de basisprincipes van activisme, maar ben je ook in staat om anderen te helpen hun eerste stappen te zetten naar het worden van krachtige veranderaars – zowel in hun gemeenschap als daarbuiten.

WAT IS ACTIVISME?

Activisme is het ondernemen van actie om sociale, politieke, economische of ecologische verandering te bevorderen, tegen te houden of te sturen. Het omvat inspanningen van individuen of groepen om beleid, opvattingen of gedrag te beïnvloeden die volgens hen hervormd of juist behouden moeten worden.

Activisme ontstaat meestal uit een verlangen om onrecht aan te pakken, ongelijkheid tegen te gaan of rechten te verdedigen. Het kan veel vormen aannemen—van vreedzaam tot confronterend—afhankelijk van de context en het doel.

Vormen van activisme

1. Protest en demonstraties

Openbare bijeenkomsten, marsen of rally's zijn enkele van de meest zichtbare vormen van activisme. Deze evenementen vergroten het bewustzijn en vestigen de aandacht op problemen door mensen te mobiliseren om zich samen uit te spreken. Voorbeelden zijn burgerrechtenmarsen, protesten tegen klimaatverandering, of anti-oorlog rally's.

2. Burgerlijke ongehoorzaamheid

Hierbij gaat het om het opzettelijk overtreden van wetten of regels als een vorm van vreedzaam protest om tegen onrechtvaardig beleid. Niet-gewelddadige burgerlijke ongehoorzaamheid kan bestaan uit bezettingen, blokkades, of weigeren en discriminerende wetten na te leven.

3. Digitaal of online activisme

Deze vorm van activisme wordt vaak "hashtag-activisme" genoemd en vindt plaats op sociale media en online platforms. Activisten verspreiden informatie, maken mensen bewust en mobiliseren supporters met behulp van digitale hulpmiddelen, campagnes, en petitie's. Bewegingen zoals #MeToo en Black Lives Matter kregen een belangrijke impuls door online activisme.

4. Grassroots activisme

Dit type activisme richt zich op het opbouwen van bewegingen op gemeenschapsniveau, waar individuen en kleine groepen samenwerken om lokale problemen aan te pakken. Grassroots initiatieven kunnen bestaan uit bijeenkomsten, schrijfcampagnes of huis-aan-huis bezoeken.

5. Belangenbehartiging en lobbyen

Activisten werken rechtstreeks samen met beleidsmakers en wetgevers om verandering te bevorderen door wetgeving. Deze vorm van activisme omvat meestal onderzoek, beleidsvoorstellen en ontmoetingen met ambtenaren om aan te dringen op nieuwe wetten of hervormingen.

6. Kunst en cultuur activisme

Sommige activisten gebruiken kunst, muziek, literatuur of optredens om boodschappen over te brengen en sociale verandering te inspireren. Dit kunnen bijvoorbeeld zijn protestliederen, muurschilderingen, theater of films die mensen bewust maken van maatschappelijke kwesties.

7. Economisch activisme

Activisten gebruiken financiële druk om verandering te bevorderen, zoals het organiseren van boycots van bedrijven die zich bezighouden met onethische praktijken of het promoten van 'koop lokaal' campagnes om economische rechtvaardigheid te ondersteunen. Een ander voorbeeld van economisch activisme is de boycot van Zuid-Afrika ten tijde van de Apartheid. In de jaren 1980, zetten activisten over de hele wereld regeringen, bedrijven en individuen onder druk om te stoppen met investeren in of zaken te doen met Zuid-Afrika als een manier om tegen het systeem van rassenscheiding en discriminatie.

Elke vorm van activisme speelt een unieke rol in het creëren van bewustzijn, het vormen van de publieke opinie, en het aandringen op veranderingen op verschillende niveaus van de samenleving. levels of society.

WAAROM IS ACTIVISME BELANGRIJK

Activisme heeft een cruciale rol gespeeld bij het vormen van samenlevingen door de geschiedenis heen. Enkele van de meest significante veranderingen in de samenleving waren het resultaat van grassroots bewegingen:

Burgerrechtenbeweging (jaren 1950–1960):

Deze beweging, geleid door figuren als Martin Luther King Jr., vocht tegen rassenscheiding en discriminatie in de Verenigde Staten. Door geweldloze protesten, sit-ins en marsen, daagden activisten onrechtvaardige wetten en praktijken aan, wat leidde tot baanbrekende wetgeving zoals de Civil Rights Act van 1964 en de Voting Rights Act van 1965. Deze beweging hervormde niet alleen Amerika, maar inspireerde wereldwijde inspanningen om racisme te bestrijden en gelijkheid te promoten.

Vrouwenstemrechtbeweging (19e–begin

20e eeuw): Vrouwen over de hele wereld vochten voor hun recht om te stemmen en volledig deel te nemen aan de samenleving. In landen als de Verenigde Koninkrijk en Nieuw-Zeeland organiseerden vrouwenkiesrechtactivisten bijeenkomsten, lobbyden bij politici en in sommige gevallen riskeerden ze zelfs gevangenisstraf. Hun inspanningen leidden tot monumentale veranderingen, waaronder de goedkeuring van het 19e Amendement in de VS, waardoor vrouwen in 1920 stemrecht kregen.

Milieubeweging (1960–heden): De moderne milieubeweging groeide als reactie op het toenemende bewustzijn van vervuiling en de achteruitgang van het milieu. Markante gebeurtenissen zoals de publicatie van Silent Spring door Rachel Carson in 1962 en de eerste Dag van de Aarde in 1970 leidde tot wijdverspreid activisme om de planeet te beschermen. Vandaag de dag blijven klimaatbewegingen zoals Fridays for Future aandringen op wereldwijde actie tegen klimaatverandering.

Deze bewegingen, en vele andere zoals deze, laten zien hoe collectieve actie belangrijke sociale, politieke en ecologische veranderingen kan teweegbrengen. Ze dienen als herinnering dat activisme een krachtig middel is om een eerlijkere, rechtvaardigere wereld te creëren.

AAN DE SLAG

1. Vind je doel: stel vast wat belangrijk voor je is

De eerste en belangrijkste stap om activist te worden is het identificeren van de zaak waar je gepassioneerd over bent. Activisme gedijt wanneer het gedreven wordt door oprechte overtuiging en persoonlijke investering. Denk na over de sociale, politieke of milieukwesties die je raken op een dieper niveau. Vraag jezelf af, wat maakt dat je je gefrustreerd of ontroerd voelt? Welk probleem in je gemeenschap of de wereld denk je dat het dringend aangepakt moet worden? Klimaatrechtvaardigheid, mensenrechten, rassengelijkheid, of iets specifieks als toegang tot schoon water in je stad? Het identificeren van je doel helpt bij het bepalen van je activisme.

Een handige manier om je focus te verkleinen is om een lijst te maken van de problemen waar je om geeft en de oorzaken van deze problemen te onderzoeken. Dit kan betekenen nadenken over persoonlijke ervaringen, gesprekken met de betrokkenen voeren, of gewoon aandacht besteden aan zaken die vaak over het hoofd worden gezien of verwaarloosd worden door de mainstream media.

Als je eenmaal je doel hebt gevonden, neem dan de tijd om na te denken over hoe deze kwestie aansluit bij je waarden, ervaringen en sterke punten. Deze afstemming is essentieel omdat activisme vaak langdurige inzet vereist en een persoonlijke band met de zaak kan helpen om je energie en motivatie te behouden. Bijvoorbeeld, als de achteruitgang van het milieu een zorg is, kunnen je passie voor het buitenleven en ervaringen met de natuur als basis dienen om te pleiten voor klimaatrechtvaardigheid of natuurbehoud inspanningen.

2. Stel doelen

Als je eenmaal je doel hebt gevonden, is het essentieel om specifieke, meetbare doelen te stellen. Doelen stellen helpt duidelijk te maken wat je hoopt te bereiken met je activisme en biedt een routekaart voor je inspanningen. Activisme, of het nu op lokaal of mondiaal niveau is, omvat vaak complexe en veelzijdige problemen. Daarom, het opdelen van je grotere ambities in kleinere, haalbare mijlpalen kan voorkomen dat je je niet overweldigd voelt.

Begin met jezelf deze vragen te stellen:

- Welke verandering wil ik zien?
- Hoe weet ik wanneer ik vooruitgang heb geboekt?
- Wat zijn de tastbare resultaten van mijn activisme?

Je doelen moeten zowel op korte als lange termijn zijn. Doelen voor de korte termijn kunnen zijn lokaal evenement, het opbouwen van een online aanwezigheid, of het verhogen van bewustwording door sociale mediacampagnes. Doelen op lange termijn kunnen invloed hebben op het beleid, het oprichten van een gemeenschapsorganisatie, of zelfs nationale of internationale steun mobiliseren voor je zaak.

Gebruik een gestructureerd raamwerk voor het stellen van doelen zoals SMART (Specifiek, Meetbaar, Haalbaar, Relevant, en Tijdgebonden) kan je helpen om je doelen te verduidelijken en je doelen efficiënt te bereiken. Bijvoorbeeld, in plaats van te zeggen: "Ik wil helpen de vervuiling te verminderen", zou een SMART doel zijn: "Ik wil drie gezamenlijke schoonmaakacties organiseren in de komende zes maanden, met de nadruk op het verminderen van plastic afval in openbare parken."

3. Kennis opbouwen: tips voor onderzoek en het begrijpen van de oorzaak

Activisme zonder een stevige basis van kennis kan gemakkelijk misleidend of ineffectief worden. Het grondig onderzoeken en begrijpen van de zaak is cruciaal voor zinvolle actie. Begin met het lezen van boeken, academische papers, artikelen en rapporten over jouw onderwerp. Verken meerdere perspectieven om een goed afgerond begrip te krijgen van het probleem. Het begrijpen van de geschiedenis en context van de kwestie waarvoor je vecht zal niet alleen je geloofwaardigheid vergroten, maar stelt je ook in staat om meer overtuigende argumenten en strategieën te ontwikkelen. Een nuttige aanpak voor het onderzoeken van activisme is:

- Onderzoek gegevens en statistieken: Gebruik betrouwbare bronnen zoals overheidsrapporten, onderzoeksinstellingen of geloofwaardige NGO's om relevante gegevens te verzamelen. Statistieken kunnen vaak dienen als krachtige middelen de reikwijdte en omvang van het probleem te illustreren.
- Leer van eerdere bewegingen: Bestudeer vroegere sociale bewegingen en activisten die succes hadden in vergelijkbare zaken. Bestudeer hun tactieken, strategieën en uitdagingen. Of het nu gaat om de burgerrechtenbeweging of klimaatrechtvaardigheid, er is een rijkdom aan kennis om uit te putten.
- Ga een dialoog aan met de gemeenschap: Vaak zijn degenen die het meest te maken hebben met een kwestie de beste bronnen van informatie. Woon lokale bijeenkomsten bij, sluit je aan bij groepen of ga in gesprek met organisaties die al aan uw zaak werken.

Inzicht in het beleidslandschap rond je zaak kan ook cruciaal zijn. Maak jezelf vertrouwd met de huidige wetgeving, internationale overeenkomsten of bedrijfsbeleid die je belangenbehartiging kunnen beïnvloeden.

Als je het juridische en politieke kader kent heb je een beter idee van de uitdagingen die voor je liggen en helpt je bij het identificeren van mogelijkheden voor verandering.

4. Benodigde vaardigheden

Communicatieve vaardigheden: oftewel hoe jouw bericht te communiceren

Effectieve communicatie is de kern van activisme. Of je nu met de media spreekt, actief zijn op sociale media of een menigte toespreken bij een protest, je vermogen om duidelijk, overtuigend en gepassioneerd te communiceren, kunnen het succes bepalen van je campagne.

Begin met het formuleren van een heldere en overtuigende boodschap.

Wat zijn de kernpunten? Waarom zijn ze belangrijk? En waarom zouden anderen zich daar druk om maken? Je bericht moet consistent zijn op alle platforms, ongeacht of ze geschreven zijn of gesproken. Houd het eenvoudig en toegankelijk, en vermijd jargon dat een breder publiek zou kunnen afschrikken.

Overweeg om storytelling te gebruiken als communicatiemiddel. Verhalen spreken mensen emotioneel aan en kunnen complexe kwesties begrijpelijker maken. Deel je persoonlijke ervaringen of die van anderen die direct te maken hebben met de kwestie waar je voor strijdt. Bovendien weten hoe je je boodschap kan aanpassen is essentieel om de boodschap aan verschillende doelgroepen over te brengen. Wat werkt om jongeren op Instagram te betrekken, is niet per se effectief tijdens vergaderingen met beleidsmakers of tijdens interviews met de media. Oefen met het overbrengen van je boodschap in verschillende formaten om ervoor te zorgen dat je effectief kunt communiceren in elke situatie.

Organiseren en plannen: hoe je campagnes en evenementen plant

Organiseren is een belangrijke vaardigheid voor elke activist. Om verandering teweeg te brengen, moet je mensen mobiliseren, middelen en energie inzetten voor een gemeenschappelijk doel. Het organiseren van een succesvolle campagne of evenement omvat een aantal belangrijke stappen:

- Plan strategisch: begin met een duidelijk doel en ontwikkel een stappenplan om dit te bereiken. Dit houdt in dat je een tijdlijn vaststelt, je doelgroep definieert en belangrijke partners of bondgenoten identificeert die je kunnen helpen.

- Logistiek: Van het vinden van locaties tot het aansturen van vrijwilligersteams: logistieke planning is cruciaal. Houd rekening met zaken als vergunningen voor openbare evenementen, veiligheidsmaatregelen voor deelnemers en toegankelijkheid om inclusiviteit te garanderen.
- Promotie: Succesvolle campagnes vereisen vaak een sterke promotie, zowel online als offline. Gebruik posters, flyers en media-aandacht om een breder publiek te bereiken. Sociale mediaplatforms kunnen de boodschap van je campagne ook versterken, tegen lage kosten of zelfs gratis.

Goed organiseren vereist ook flexibiliteit: het vermogen om je aan te passen als plannen veranderen of onverwachte uitdagingen zich voordoen. Zorg ervoor dat je noodplannen hebt en dat je team is voorbereid op tegenslagen.

Kennis over het gebruik van sociale media en online platforms

- In het huidige digitale tijdperk kan geen enkele activist de kracht van sociale media negeren. Online platforms stellen je in staat om snel miljoenen mensen te bereiken, waardoor ze onschatbare hulpmiddelen zijn voor bewustwording, het delen van informatie en het mobiliseren van sympathisanten. Door te leren hoe je platforms als X, Instagram en Facebook kunt gebruiken, kun je je boodschap effectief versterken.
- Kies het juiste platform: verschillende platformen dienen verschillende doeleinden. Instagram is ideaal voor het delen van beelden en infographics, X werkt goed voor bondige berichten en het aangaan van publieke interactie. Facebook kan worden gebruikt voor het plannen van evenementen en groepsdiscussies.
 - Regelmatige interactie: door regelmatig berichten, updates en interacties te plaatsen, houd je je publiek betrokken. Beantwoord reacties, deel relevante content en werk samen met andere activisten of organisaties online.
 - Wees bewust van de online veiligheid: met activisme, vooral op politiek gevoelige gebieden,

komt de risico op online intimidatie of bedreigingen. Zorg ervoor dat je digitale aanwezigheid veilig is door sterke wachtwoorden te gebruiken, voorzichtig om te gaan met persoonlijke informatie en gebruik te maken van gecodeerde berichten-apps wanneer nodig.

Tips om zelfverzekerd in het openbaar te spreken
Spreken in het openbaar is een van de meest voorkomende angsten, maar het is een cruciale vaardigheid voor activisten. Of je nu spreekt bij een protest, tijdens een media-interview of voor een kleine groep, zelfvertrouwen en duidelijkheid uitstralen is essentieel om anderen te inspireren en te betrekken.

Hier zijn enkele tips om je spreekvaardigheid te verbeteren:

- Oefen regelmatig: Hoe meer je oefent, hoe meer je je op je gemak zult voelen. Begin met kleinere groepen en werk geleidelijk toe naar een groter publiek.
- Focus op je boodschap, niet op je zenuwen: Herinner jezelf eraan waarom je spreekt. Focussen op je doel en de impact van je woorden kan helpen om angst te verminderen.
- Gebruik lichaamstaal: Sta rechtop, maak oogcontact en gebruik handgebaren om belangrijke punten te benadrukken. Sterke lichaamstaal straalt zelfvertrouwen en autoriteit uit.
- Bereid je voor op je publiek: Stem je boodschap af op het publiek. Zo kan het toespreken van leden van de lokale gemeenschap een andere toon en inhoud vereisen dan spreken tot een groep beleidsmakers.

ACTIE ONDERNEMEN

Actie ondernemen als activist betekent dat je ideeën omzet in concrete stappen richting verandering. Je hoeft niet groots te beginnen om een verschil te maken. Zelfs kleine acties kunnen een sneeuwbaleffect veroorzaken. Naarmate je je vaardigheden en netwerk opbouwt, kunnen je inspanningen steeds meer impact hebben. In dit hoofdstuk leer je hoe je kunt beginnen met haalbare acties, hoe je kunt vrijwilligerswerk doen bij lokale organisaties, hoe je een effectieve campagne opzet en krijg je tips voor het organiseren en deelnemen aan vreedzame protesten.

Begin klein: hoe je start met kleine, haalbare acties

Het is begrijpelijk om je overweldigd te voelen bij het aanpakken van grote sociale, politieke of milieuproblemen, maar elke activist begint ergens. Klein beginnen helpt je om vertrouwen op te bouwen en gaandeweg te leren. Simpele acties, zoals gesprekken voeren met vrienden of collega's over jouw onderwerp, artikelen en petitieën delen op sociale media, of lokale evenementen en bijeenkomsten bijwonen, zijn uitstekende eerste stappen. Je kunt ook bestaande campagnes steunen door op kleine manieren bij te dragen, zoals het verspreiden van flyers of het inzamelen van geld. Overweeg om deel te nemen aan acties in je eigen gemeenschap. Als milieuproblematiek je aanspreekt, kun je bijvoorbeeld een lokale opruimactie organiseren of een recyclingprogramma

starten. Zulke kleinere initiatieven helpen je bij het oefenen met organiseren en mensen mobiliseren, terwijl je tegelijk écht iets bijdraagt aan je omgeving. Belangrijk om te onthouden: verandering begint op lokaal niveau, en zelfs kleine successen kunnen de basis vormen voor grotere bewegingen.

Tip: Richt je op wat binnen jouw bereik ligt. Kleine, consistente acties kunnen na verloop van tijd een sneeuwbaleffect creëren en je het vertrouwen geven om grotere uitdagingen aan te pakken.

Vrijwilligerswerk: een manier om betrokken te raken bij lokale organisaties en initiatieven

Vrijwilligerswerk bij bestaande organisaties is een van de beste manieren om ervaring op te doen binnen activisme. Niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en lokale gemeenschapsinitiatieven hebben vaak hulp nodig bij uiteenlopende taken, zoals het organiseren van evenementen, beheren van sociale media of logistieke ondersteuning. Als vrijwilliger leer je van ervaren activisten terwijl je op een waardevolle manier bijdraagt aan de zaak. Begin met het onderzoeken van organisaties die aansluiten bij jouw waarden. De meeste NGO's hebben vrijwilligersprogramma's en zoeken regelmatig mensen voor specifieke projecten of campagnes. Je kunt ook contact opnemen met buurthuizen, studentenorganisaties of lokale actiegroepen.

Vrijwilligerswerk hoeft geen langdurige verplichting te zijn – veel organisaties waarderen ook incidentele hulp bij eenmalige acties of evenementen. Virtueel vrijwilligerswerk is ook steeds populairder, vooral voor wie niet fysiek kan deelnemen. Denk aan taken zoals grafisch ontwerp, schrijven, vertalen of sociale media beheren. Zelfs als jouw interessegebied lokaal niet zo zichtbaar is, kun je via online platforms toch elders je steentje bijdragen.

Tip: Vrijwilligerswerk biedt de kans om een netwerk op te bouwen met gelijkgestemden en waardevolle praktijkervaring op te doen. Het is ook een uitstekende manier om te ontdekken hoe activisme achter de schermen werkt.

Een campagne opzetten: stappen voor het creëren en lanceren van een succesvolle campagne

Het opzetten van een campagne is een belangrijke stap binnen activisme. Hiermee kun je aandacht vragen voor een specifieke zaak en mensen mobiliseren. Of je nu bewustwording wilt creëren, beleid wilt beïnvloeden of een evenement organiseert: een goed gestructureerde campagne kan je boodschap versterken en echte resultaten opleveren. Zo begin je:

1. Bepaal je doelstelling: Wees specifiek over wat je wilt bereiken. Of het nu gaat om beleidsverandering, bewustwording of het mobiliseren van vrijwilligers, een duidelijk doel houdt de campagne gefocust.
2. Bepaal je doelgroep: Weet wie je wilt bereiken. Pas je boodschap aan op de waarden en interesses van je doelgroep. Een campagne gericht op studenten vereist bijvoorbeeld een andere

toon en aanpak dan een campagne gericht op beleidsmakers.

3. Ontwikkel een krachtige boodschap: De boodschap vormt het hart van je campagne. Houd het eenvoudig, duidelijk en emotioneel aansprekend. Gebruik storytelling, persoonlijke ervaringen of concrete voorbeelden om te laten zien waarom jouw zaak belangrijk is.
4. Kies je strategieën: Hoe ga je je boodschap verspreiden en je doelen bereiken? Denk aan social media, petitie, brievenacties, protesten, workshops of buurtbijeenkomsten. Kies methoden die passen bij je doelgroep en de beschikbare middelen.
5. Bouw een team: Samen sta je sterker. Verzamel mensen die jouw missie delen en verschillende vaardigheden meebrengen, zoals communicatie, organisatie of technische kennis. Zorg voor duidelijke rolverdeling en verantwoordelijkheden binnen het team.
6. Maak een tijdlijn: Structuur is essentieel. Stel een tijdlijn op met mijlpalen, deadlines en wie waarvoor verantwoordelijk is. Zo houd je overzicht en blijft de campagne op koers.
7. Lanceer en promoot: Zodra alles is voorbereid, is het tijd om je campagne te promoten. Gebruik sociale media, e-mail en lokale evenementen om de boodschap te verspreiden. Zorg voor aansprekende content zoals visuals, video's of getuigenissen.
8. Evalueer en stuur bij: Volg de voortgang van je campagne en wees bereid om bij te sturen. Bereik je je doelgroep? Komt de boodschap over? Flexibiliteit is belangrijk—wees bereid om aanpassingen te maken als dat nodig is.

Tip: Streef niet meteen naar perfectie. Campagnes ontwikkelen zich gaandeweg, en leren van fouten hoort erbij. Begin klein, meet je impact en bouw stap voor stap verder.

Tips voor het organiseren en deelnemen aan vreedzame protesten en demonstraties

Protesten zijn een van de krachtigste middel- en van activisme. Ze kunnen publieke aandacht vestigen op urgente kwesties en druk uitoefenen op beleidsmakers. Het organiseren of deelnemen aan vreedzame protesten vereist echter zorgvuldige voorbereiding voor veiligheid, wettelijkheid en effectiviteit.

- Ken de wettelijke vereisten: Informeer je vooraf over de lokale wetten en regels rond openbare bijeenkomsten. In veel steden is een vergunning nodig voor een protest. Zorg ervoor dat je demonstratie aan deze eisen voldoet om juridische problemen te voorkomen.
- Formuleer een duidelijke boodschap en doelstelling: Een effectieve protestactie heeft een helder doel en een duidelijke boodschap. Waar protesteer je tegen, en wat wil je bereiken? Zorg dat alle deelnemers op de hoogte zijn van het doel en de kernboodschappen die gecommuniceerd moeten worden naar het publiek en de media.
- Zorg voor veiligheid: Grote bijeenkomsten kunnen chaotisch worden. Wijs ordeverantwoordelijken aan die de menigte begeleiden en toezien op vreedzaam gedrag. Zorg ook dat er EHBO-materiaal beschikbaar is.
- Gebruik geweldloze tactieken: Vreedzame protesten wekken meer sympathie op bij het publiek en krijgen vaker positieve media-aandacht. Zorg dat iedereen zich bewust is van het belang van geweldloosheid en zich eraan committeert. Agressie kan de zaak schaden en negatieve gevolgen hebben.
- Versterk de boodschap via sociale media: Social media speelt een sleutelrol in hedendaags activisme. Gebruik het om het protest live te verslaan, updates te delen en mensen te betrekken die er fysiek niet bij kunnen zijn. Livestreams, foto's en hashtags helpen je boodschap te verspreiden en aandacht te trekken.

- Evalueer na afloop: Kom na het protest samen met je team om te bespreken wat goed ging en wat beter kon. Evalueer de impact van het protest en plan vervolgstappen om het momentum vast te houden.

Tip: Protesten zijn pas het begin. Volg op met de media en deelnemers om de druk erin te houden en overweeg extra acties of bijeenkomsten om de beweging levend te houden.

SAMENWERKING EN NETWERKEN

Sterke relaties opbouwen is essentieel voor effectief activisme. Samenwerking en netwerken versterken je inzet en maken het mogelijk om verandering op grotere schaal te realiseren. In dit hoofdstuk ontdek je hoe je een team kunt werven, samenwerkt met andere organisaties en activisten, en hoe je begeleiding kunt zoeken ter ondersteuning van je acties.

1. Tips voor het Werven en Samenwerken met een Team

Activisme doe je meestal niet alleen. Om je impact te vergroten, heb je een gepassioneerd en divers team nodig dat jouw doelen deelt. Zo pak je dat aan:

Definieer je missie

Voordat je mensen werft, is het belangrijk om duidelijk te maken waar je voor staat en wat je wilt bereiken. Een heldere missie trekt mensen aan die jouw visie delen en zich willen inzetten voor dezelfde zaak.

Bouw je netwerk op

Benader vrienden, familie of collega's die mogelijk interesse hebben om mee te doen aan jouw beweging. Gebruik sociale media, e-mails of persoonlijke gesprekken om je missie te delen en anderen uit te nodigen om zich aan te sluiten.

Bepaal duidelijke rollen

Als je een aantal mensen hebt verzameld, geef hen dan specifieke rollen op basis van hun talenten en interesses. Dit kan variëren van het organiseren van evenementen en beheren van sociale media tot fondsenwerving. Duidelijke rollen zorgen ervoor dat iedereen weet wat er van hen verwacht wordt en stimuleren verantwoordelijkheid.

Bouw een ondersteunende teamcultuur

Moedig open communicatie en respect voor elkaar aan. Houd regelmatig vergaderingen, zowel om te plannen als om de teamspirit hoog te houden. Activisme kan uitdagend zijn, dus een goede sfeer waarin iedereen zich gewaardeerd voelt is belangrijk.

Vier successen

Vier de kleine overwinningen onderweg. Elk stapje vooruit geeft motivatie. Door successen te erkennen, groeit het enthousiasme binnen het team en krijgt iedereen nieuwe energie om door te gaan.

2. Hoe samen te werken met andere organisaties en activisten

Een van de meest effectieve manieren om je zaak te versterken is samenwerken met andere organisaties en activisten die jouw visie delen. Hier lees je hoe je succesvolle samenwerkingen opzet:

Zoek naar potentiële partners

Kijk naar organisaties, buurtgroepen of andere activisten die zich inzetten voor vergelijkbare doelen. Bezoek evenementen, sluit je aan bij online fora of gebruik sociale media om in contact te komen. Zorg ervoor dat jullie ideeën en waarden op één lijn liggen voordat je een samenwerking aangaat.

Bouw relaties op

Succesvolle samenwerkingen zijn gebaseerd op vertrouwen. Neem de tijd om persoonlijke banden op te bouwen met andere activisten en organisaties. Begin bijvoorbeeld met het ondersteunen van hun initiatieven – dit wekt wederzijds respect en kan leiden tot waardevolle toekomstige samenwerkingen.

Bundel krachten rond gezamenlijke doelen

Bij samenwerking is het belangrijk om een helder, gezamenlijk doel vast te stellen voor het project of de campagne. Wees transparant over wat iedere partij wil bereiken en zorg ervoor dat de samenwerking beide kanten ten goede komt.

Deel middelen

Samenwerken betekent vaak het delen van middelen zoals tools, kennis en contacten. Wees bereid om je middelen te delen met andere groepen om zo meer impact te maken. Bijvoorbeeld: als een andere organisatie een sterk bereik heeft op sociale media en jouw team goed is in het organiseren van evenementen, combineer dan deze sterke punten voor effectievere campagnes.

Communiceer regelmatig en duidelijk

Houd de communicatie open gedurende de hele samenwerking. Stel duidelijke verwachtingen, tijdlijnen en verantwoordelijkheden vast voor elk team. Regelmatige overlegmomenten helpen om misverstanden te voorkomen en zorgen dat iedereen op koers blijft.

Samenwerking en netwerken vormen de ruggengraat van elke succesvolle activistische beweging. Door een sterk team op te bouwen en strategische allianties aan te gaan, kun je je invloed vergroten, van anderen leren en samen meer impact maken.

UITDAGINGEN OVERWINNEN

Activisme kan een krachtige motor voor verandering zijn, maar het gaat niet zonder uitdagingen. Tijdens je inzet kun je obstakels tegenkomen die je vastberadenheid op de proef stellen en om creatieve oplossingen vragen om door te kunnen gaan. In dit hoofdstuk bespreken we enkele veelvoorkomende uitdagingen binnen het activisme en reiken we praktische strategieën aan om deze te overwinnen.

1. Omgaan met burn-out

De uitdaging:

Activisme kan zowel emotioneel als fysiek uitputtend zijn. Voortdurend strijden voor verandering, vooral als de vooruitgang langzaam gaat, kan leiden tot burn-out.

Hoe je het kunt overwinnen:

Stel grenzen: Weet wanneer je een stap terug moet doen en rust moet nemen. Het is belangrijk om je mentale en fysieke gezondheid voorop te stellen, zodat je op de lange termijn kunt blijven bijdragen.

Delegeer taken: Probeer niet alles zelf te doen. Verdeel verantwoordelijkheden met je team of medestanders en vertrouw erop dat zij het oppakken. Zo voorkom je dat je jezelf overbelast.

Zorg goed voor jezelf: Plan tijd in voor activiteiten die je helpen ontspannen en opladen – of dat nu tijd doorbrengen is met dierbaren, een hobby uitoefenen of gewoon rust nemen. Onthoud: zelfzorg is geen luxe, het is noodzakelijk voor blijvend activisme.

2. Omgaan met weerstand

De uitdaging:

Activisten krijgen vaak te maken met weerstand – van mensen die het niet eens zijn met hun zaak, van negatieve media-aandacht of zelfs van overheden of bedrijven die tegenwerken. Dit kan ontmoedigend en soms intimiderend zijn.

Hoe je het kunt overwinnen:

Blijf gefocust op je missie: Herinner jezelf aan de reden waarom je je inzet voor deze zaak. Door je kernwaarden en doelen voor ogen te houden, blijf je stevig staan, ook als je kritiek krijgt.

Gebruik weerstand om je boodschap te versterken: Kritiek biedt de kans om je boodschap te verduidelijken, misverstanden weg te nemen en je standpunt krachtiger te maken. Ga, waar mogelijk, constructief in gesprek met tegenstanders, met feiten en empathie.

Zoek steun: Omring jezelf met een sterk netwerk van medestanders, vrienden of mentoren die in jouw missie geloven. Een gemeenschap van gelijkgestemden helpt je om veerkrachtig te blijven in moeilijke tijden.

3. Gebrek aan middelen

De uitdaging:

Veel activisten hebben te maken met beperkte middelen – zoals financiering, materialen of toegang tot platforms om hun boodschap te verspreiden. Dit kan het lastig maken om campagnes op te schalen of langdurig vol te houden.

Hoe je het kunt overwinnen:

Maak gebruik van gratis tools en platforms:

Gebruik sociale media, online petitieën en gratis tools voor het organiseren van evenementen om je boodschap te versterken zonder hoge kosten. Online platforms maken het mogelijk om met weinig middelen een groot publiek te bereiken.

Fondsenwerving en crowdfunding: Overweeg een crowdfundingcampagne of het aanvragen van subsidies die gericht zijn op maatschappelijke doelen. Veel mensen en organisaties zijn bereid te doneren aan initiatieven waarin zij geloven. Begin klein en breid uit naarmate je meer steun krijgt.

Werk samen en deel middelen: Ga samenwerken aan met gelijkgestemde organisaties en activisten die kosten, ruimtes of expertise kunnen delen. Door middelen te bundelen kun je met minder middelen toch meer bereiken.

4. Trage vooruitgang

De uitdaging:

Verandering gebeurt niet van de ene op de andere dag, en dat kan frustrerend zijn voor activisten. Vooral bij systemen of overheden kan de traagheid van verandering het gevoel geven dat je inspanningen weinig effect hebben.

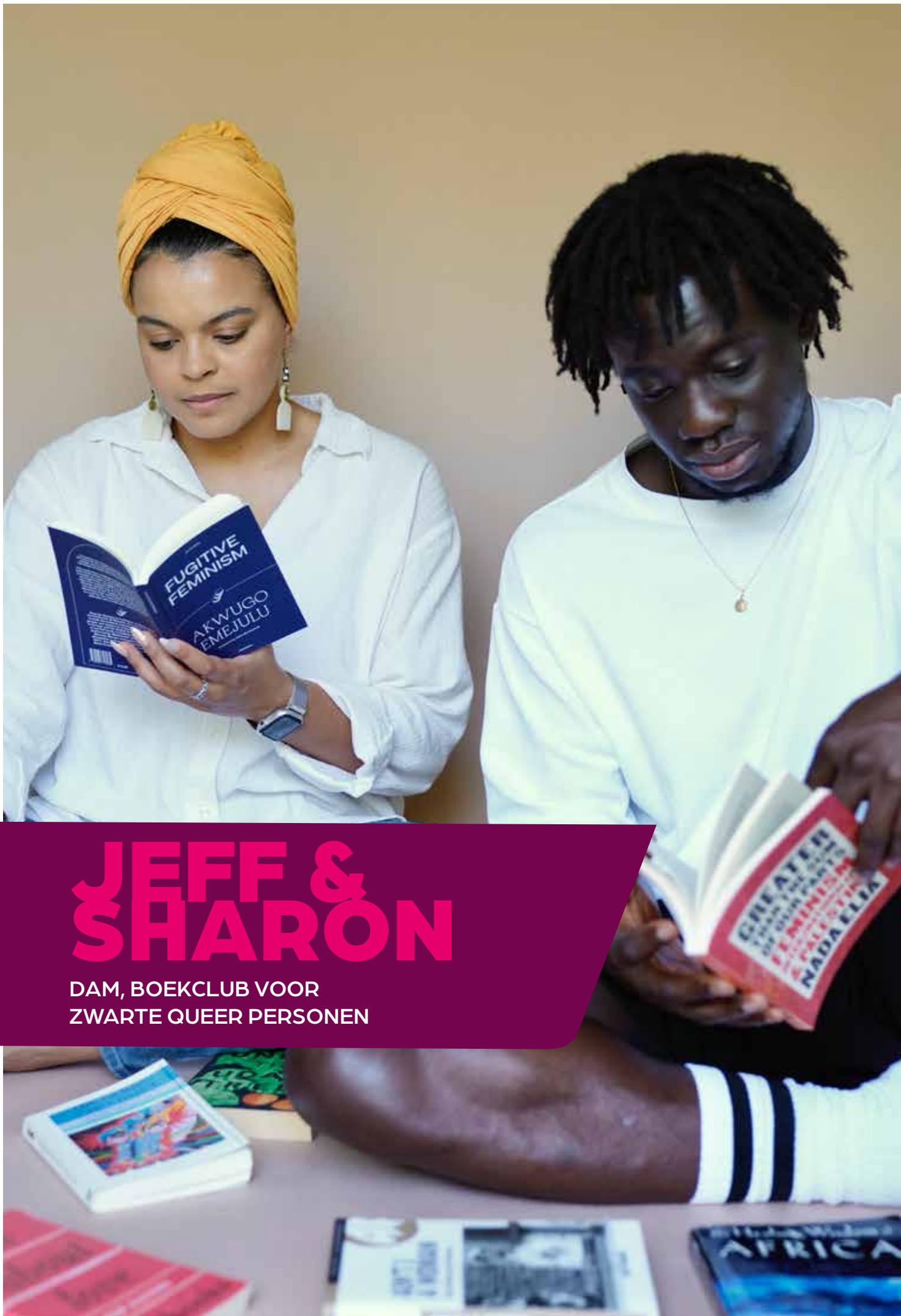
Hoe je het kunt overwinnen:

Vier kleine overwinningen: Elke stap vooruit is winst. Het erkennen van zelfs kleine successen helpt om de motivatie hoog te houden en herinnert je team eraan dat jullie wel degelijk impact maken, ook al gaat het langzaam.

Wees geduldig en volhardend: Sociale bewegingen hebben vaak tijd nodig om op gang te komen en blijvende verandering te realiseren. Blijf geduldig en onthoud dat volharding essentieel is. Veel succesvolle bewegingen deden er jaren of zelfs decennia over om hun doelen te bereiken.

Richt je op langetermijndoelen: Hoewel kortetermijnsuccessen bemoedigend zijn, is het belangrijk om het grotere plaatje in zicht te houden. Besef dat echte, structurele verandering vaak traag verloopt, maar met volgehouden inzet wel degelijk mogelijk is.

Elke activist komt onderweg uitdagingen tegen, maar met veerkracht, creativiteit en steun zijn die te overwinnen. Of je nu te maken hebt met burn-out, tegenstand of een gebrek aan middelen – blijf gefocust op je missie, zoek steun in je gemeenschap en pas je aan waar nodig.

JEFF & SHARON

DAM, BOEKCLUB VOOR
ZWARTE QUEER PERSONEN

SUCCES VERHALEN

GRENZEN VERLEGGEN

SHARON PRINCE OVER
QUEER ACTIVISME,
KUNST EN DE KRACHT
VAN GEMEENSCHAP

Kun je iets over jezelf vertellen en wat je motiveerde om activist te worden?

Mijn naam is Sharon Prince (x, 27) en ik ben een queer curator, kunstenaar en producent in het culturele veld. Ik ben eigenlijk activist geworden zonder dat echt te plannen, want als je queer bent moet je bijna dagelijks opkomen voor je eigen fundamentele mensenrechten. Die ervaring maakte me bewuster van andere vormen van onrecht—zowel richting andere gemarginaliseerde groepen als tegenover de natuur waarmee we zouden moeten samenleven. Ik kan niet meer onwetend door het leven gaan, dus probeer ik mezelf te blijven ontwikkelen tot de beste versie van mezelf, voor mij én mijn omgeving. En met die houding wil ik ook anderen motiveren om zich bewust te worden van hun impact op anderen, op de wereld en op zichzelf.

Was er een specifiek probleem of gebeurtenis die je inspireerde om actie te ondernemen in je gemeenschap?

Er was niet echt één specifiek moment of gebeurtenis die me inspireerde. Ik ben er langzaam in gegroeid. Omdat ik niet begreep waarom mijn eigen (queer) gevoelens verkeerd zouden zijn, ben ik gaan proberen andere perspectieven te begrijpen. In mijn ervaring zijn film, literatuur, kunst en andere culturele uitingen de beste manier om te zien wat mensen op dat moment bezighoudt. Kunst is als een soort dagboek dat emoties vasthoudt en die kan vertalen naar andere perspectieven.

Kun je het initiatief beschrijven dat je bent gestart of waar je bij betrokken bent? Wat zijn de belangrijkste doelen?

Ik ben betrokken geweest bij verschillende initiatieven waarin mijn activistische kant naar voren komt, zoals de tentoonstellingen COME ALIVE, Re_Nature en het Queer Film Festival Utrecht. Mijn meest recente project combineert mijn liefde voor queerness en natuur op een multidisciplinaire manier. Het evenement heet EQO en bestaat uit een avondprogramma met workshops, kunst, performances en een

dansavond. We proberen een ervaring te creëren waarin we een bepaald onderwerp benaderen via verschillende kunstvormen en van elkaar leren. Het laat het belang zien van gemeenschap én van intersectionaliteit—zowel binnen de queer community als binnen ons ecologische systeem.

Wat waren de grootste uitdagingen in je activisme en hoe ben je daarmee omgegaan?

Mijn grootste uitdaging is dat je perspectief soms verandert als je nieuwe dingen leert. Dat zorgt er vaak voor dat anderen je uitspraken in twijfel trekken en je hypocriet noemen. Die reacties maken dat ik soms aan mezelf ga twijfelen of me terugtrek uit activisme. Maar als iedereen zou stoppen zodra die een fout maakt, zou activisme niet meer bestaan. Het is jammer dat kritiek op wat je hebt gezegd of gedaan je onbetrouwbaar laat lijken, terwijl ik denk dat juist het vermogen om te reflecteren, te groeien en te leren, je betrouwbaarder maakt. Daar probeer ik aan te denken als ik aan mezelf twijfel.

Wat voor impact heeft jouw initiatief gehad op je gemeenschap of daarbuiten?

EQO heeft nog maar een paar edities gehad en is nog volop in ontwikkeling, maar ik hoop dat het mensen samenbrengt en de liefde voor onze diverse planeet verspreidt. Via het Queer Film Festival Utrecht heb ik veel verhalen gehoord van mensen die geraakt, geïnspireerd of op een nieuwe manier geïnformeerd zijn over allerlei onderwerpen.

Wat zou je iemand adviseren die het verschil wil maken maar niet weet waar te beginnen?

Stel vragen. Zoek mensen of organisaties die iets in beweging zetten en stuur ze een berichtje. Omring je met mensen bij wie je je veilig voelt, zodat je een vangnet hebt. Wees open, nieuwsgierig en creatief. En durf je uit te spreken. ■

VAN PERSOONLIJKE ACTIE NAAR COLLECTIEVE VERANDERING

EEN INTERVIEW MET
PIM OVER ACTIVISME EN
GEMEENSCHAP BINNEN
EXTINCTION REBELLION

Kun je iets over jezelf vertellen en wat je motiveerde om activist te worden?

Mijn naam is Pim, ik ben 33 jaar oud. Ik ben nu 3 jaar actief bij XR (Extinction Rebellion). Ik ben altijd maatschappelijk betrokken geweest. Waarom ik activist ben geworden? Omdat ik niet langer alleen als individu iets wilde bijdragen. Ik at al vegan en vloog niet meer, maar ik wilde deel uitmaken van een gemeenschap die dat ook deed. Via een collega ben ik naar een open avond gegaan. Daar vond ik meteen verbinding – gelijkgestemde mensen, iedereen was er omdat ze iets wilden doen.

Ik doe dit omdat het nodig is, niet omdat het makkelijk is. Het is nooit 'af', en daarom kon ik er ook niet zomaar mee stoppen. Het vuur was aangestoken.

Waren er specifieke thema's of gebeurtenissen die je inspireerden om actie te ondernemen in je gemeenschap?

Niet echt iets specifiek. Mijn beste vriend op de middelbare school was links geïntereerd. Ik studeerde sociale wetenschappen en liep toen al mee in demonstraties. XR was voor mij echt de vonk. Meedoen aan een actie, met al die spanning erbij – dat gaf echt een kick. Het was een geweldige ervaring!

Kun je het initiatief beschrijven waar je bij betrokken bent? Wat zijn de belangrijkste doelen?

XR heeft drie hele duidelijke eisen:

1. Spreek de waarheid.
2. Handel nu.
3. Laat burgers beslissen.

We willen het publiek bewust maken van de klimaatcrisis, want het is een urgente situatie. We eisen transparante communicatie van overheden en media over de wetenschappelijke feiten rondom klimaatverandering en het verlies van biodiversiteit. We vragen om directe actie om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en het verlies van biodiversiteit te stoppen. XR wil dat overheden beleid voeren dat in lijn is met de nieuwste klimaatwetenschap en internationale verdragen zoals het Klimaatakkoord van Parijs. We willen vooral mensen inspireren om in actie te komen tegen klimaatverandering en de vernietiging van onze leefomgeving!

Wat waren de grootste uitdagingen in je activisme en hoe ben je daarmee omgegaan?

Het lastige is dat de impact van ons activisme soms klein voelt, en daar zijn we kritisch op. We praten daar veel over met elkaar, en geven ruimte aan onze emoties.

Wat voor impact heeft jullie initiatief gehad op je gemeenschap of daarbuiten?

We hebben contact met politieke partijen en hebben het onderwerp op de politieke agenda gekregen. Dankzij onze acties zijn pensioenfondsen en verzekeraars gestopt met investeren in fossiele brandstoffen.

Welk advies zou je geven aan iemand die het verschil wil maken, maar niet weet waar te beginnen?

Vier je overwinningen. Duik erin, doe gewoon mee. De groepen zijn heel open en vriendelijk. Je kunt altijd bijdragen. Je hebt niets te verliezen door gewoon eens langs te gaan. Zoek een gemeenschap die bij je past – er zijn er genoeg! ■

DESINFORMATIE BESTRIJDEN:

DÁVID PÚCHOVSKÝ,
DE REIS VAN EEN VOORMALIG POLITIEAGENT NAAR
ACTIVISME EN SOCIALE-MEDIA-VOORLICHTING

Kun je iets over jezelf vertellen en wat je motiveerde om activist te worden?

Ik raakte betrokken bij sociale media toen ik bij de politie werkte, waar ik zeven jaar heb gediend. Daarvóór hield ik me er nauwelijks mee bezig, maar ik begon het leuk te vinden. Door politieke omstandigheden moest ik uiteindelijk de politie verlaten, en toen besloot ik door te gaan met het bestrijden van nepnieuws op sociale media. Ik koos er simpelweg voor om mijn eigen pad te volgen.

Welk specifiek probleem of gebeurtenis inspireerde je om actie te ondernemen in je gemeenschap?

Mijn allereerste project bij de politie was eigenlijk niet mijn idee. Mijn superieuren gaven me de opdracht om me op nepnieuws te richten. Ironisch genoeg zijn sommige van die mensen later de politiek in gegaan en stonden ze ineens niet meer achter dat werk. In het begin wist ik nauwelijks wat een hoax was, maar toen ik er eenmaal mee bezig was, heb ik een aparte Facebookpagina opgericht: Hoaxy a podvody. Dat werd mijn bijdrage, en na mijn vertrek bij de politie heb ik besloten om het project nieuw leven in te blazen.

Kun je het initiatief beschrijven dat je bent gestart of waar je bij betrokken bent? Wat zijn de belangrijkste doelen?

Ik heb het project Hoaxy a podvody opgericht. Het draait voornamelijk op sociale media, net als toen

ik nog bij de politie werkte. We leggen nepnieuws en oplichting uit aan een breed publiek. We doen ook campagnes en hebben onlangs onze eerste podcast gelanceerd. We zijn van plan het project verder uit te breiden, bijvoorbeeld met lezingen en evenementen – iets wat niet mogelijk was toen ik nog in overheidsdienst was. Kortom, we willen een breder bereik creëren.

Wat waren de grootste uitdagingen in je activisme en hoe ben je daarmee omgegaan?

De grootste uitdaging kwam meteen aan het begin: een paar dagen na de lancering verwijderde Facebook onze pagina. Tot op de dag van vandaag weten we niet waarom. Misschien was het automatische rapportage, of mogelijk misbruik van macht door overheidsinstanties. Gelukkig konden bevriende collega's ons helpen de pagina weer online te krijgen. Een andere constante uitdaging is het bouwen en onderhouden van een goed functionerend systeem. We hebben een aantal zeer actieve vrijwilligers, maar het is essentieel dat iedereen zijn rol kent en fouten vermeden worden.

Wat voor impact heeft jouw initiatief gehad op je gemeenschap of daarbuiten?

Binnen onze sociale kring heeft het project een positieve impact gehad. Toen ik de politie verliet, waren veel mensen enthousiast dat het project doorging. Na de herstart kreeg het veel aandacht,

vooral tijdens onze inzamelingsactie. Ik zie het project als motiverend, en hopelijk ook als een bron van hoop – dat er hier dingen kunnen slagen. Wat betreft impact buiten onze bubbel, durf ik daar minder over te zeggen. Dat zou moeten worden onderzocht met enquêtes. Maar dit soort projecten zijn niet bedoeld om hardcore verspreiders van nepnieuws te overtuigen – die laten zich toch niet overtuigen. We richten ons op onze volgers, in de hoop dat zij de boodschap weer doorgeven aan familie of vrienden.

Wat zou je iemand adviseren die het verschil wil maken maar niet weet waar te beginnen?

Er zijn veel mogelijkheden, afhankelijk van je tijd, energie en middelen. Het minste wat je kunt doen, is onafhankelijke media of projecten steunen met donaties. Wie actiever wil zijn, kan contact met ons opnemen of met soortgelijke platforms. In deze tijd is iedere helpende hand welkom.

Welke hulpmiddelen of bronnen heb je het meest waardevol gevonden in je activisme?

Toen ik bij de politie werkte, zei ik altijd: het beste 'softwareprogramma' is de mens. We hadden geen gespecialiseerde software, maar duizenden mensen volgden ons en stuurden tips over hoaxes. Nu is het anders – we bestaan pas weer een paar maanden – maar de betrokkenheid is nog steeds goed. We krijgen nog steeds tips, al zijn het er minder. We zijn momenteel een lijst van tools aan het opstellen, maar ik houd die voorlopig nog even voor me. Er zijn online ontzettend veel hulpmiddelen – je moet alleen weten hoe je moet zoeken.

Zijn er boeken, websites of andere bronnen die je zou aanbevelen aan iemand die zijn of haar eigen initiatief wil starten?

Er zijn genoeg bekende openbare bronnen. De Europese Unie heeft bijvoorbeeld de site EU vs Disinfo, waar duizenden hoaxes worden uitgelegd. Helaas wordt dat project vaak onderschat, waarschijnlijk door gebrek aan promotie.

Ik stel me voor hoe waardevol het zou zijn als dit in het Slowaaks vertaald werd – dan zou het geen concurrentie hebben. Andere nuttige platforms zijn Manipulace.cz, AFP Fakty Slovakia, Sebavedomé Slovensko, en Mladí proti fašizmu. Zij doen geweldig werk en besparen mensen veel moeite door informatie toegankelijk te maken.

Hoe zou je andere jongeren betrekken bij jouw zaak?

Voor ons is het belangrijkste dat mensen hoaxes en desinformatie melden. Financiële steun is ook welkom – dat gebruiken we voor software, hardware en deelname aan evenementen. Maar als iemand geen geld heeft, dan zetten we daar geen druk op. Er zijn genoeg projecten die steun verdienen. Het grootste gebaar voor ons is dat mensen hoaxes bij ons melden, liefst via privéberichten op Facebook of Instagram.

Wat is de belangrijkste les die je hebt geleerd door je activisme?

Er zijn veel lessen, maar misschien wel de belangrijkste is: het is soms lastig om de waarheid te achterhalen, want dat vraagt veel analyse en brononderzoek. Je komt er uiteindelijk wel, maar het pad ernaartoe is complex. Een andere les: het is beangstigend hoe gemakkelijk massa's mensen te manipuleren zijn met leugens die via hoaxes worden verspreid.

Als je één advies mocht geven aan een jongere die activist wil worden, wat zou dat zijn?

Laat je nooit breken of ontmoedigen door mensen of acties die kwaad, haat en onwaarheden gebruiken als hun belangrijkste wapen. Hoe combineer je je activisme met andere aspecten van je leven, zoals studie of werk? Soms is dat lastig, vooral in het begin. Maar met een sterk team achter ons is het goed te doen. Ik geloof dat de balans tussen werk, verantwoordelijkheden en privéleven steeds beter zal worden. ■

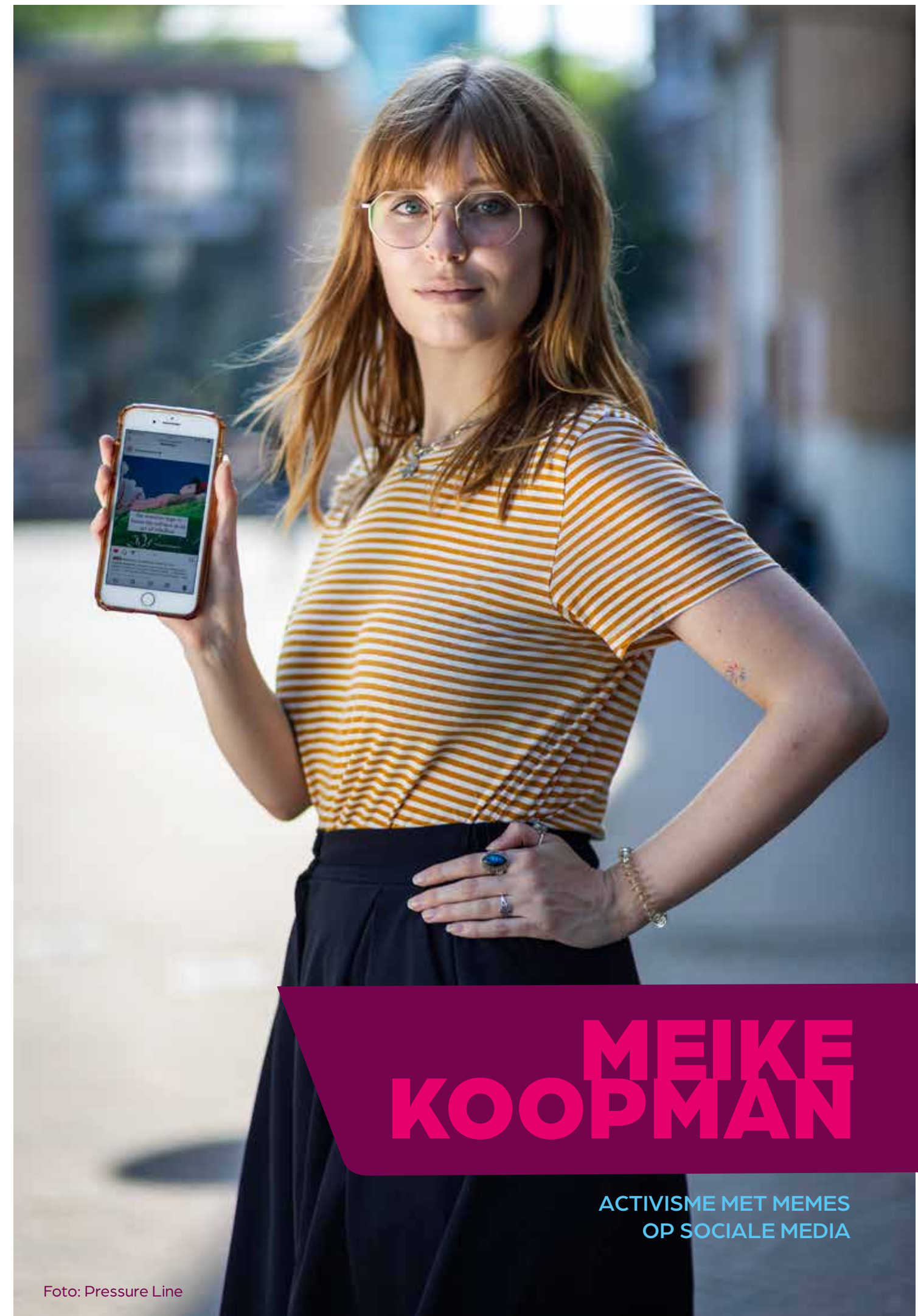

Foto: Pressure Line

VAN MUREN TOT CANVASSEN:

**TOMÁŠ RAFA,
DE REIS VAN EEN KUNSTENAAR NAAR ACTIVISME EN
GEMEENSCHAPSKRACHT**

Kun je iets over jezelf vertellen en wat je motiveerde om activist te worden?

Het keerpunt voor mijn activiteiten kwam in 2009, of meer specifiek in de winter van 2009/2010. Ik was toen student aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Banská Bystrica en reageerde op een situatie die zich had voorgedaan in de stad Michalovce in Oost-Slowakije. Daar was een muur gebouwd – de eerste van zijn soort in de moderne Slowaakse geschiedenis – om een flatgebouw te scheiden van een nabijgelegen Roma-nederzetting. Omdat het officieel geen “segregatiemuur” mocht heten, werd deze muur aangeduid als een “sportmuur”.

Als student wilde ik op een eenvoudige manier reageren en besloot ik een sportwedstrijd te organiseren met de kinderen uit die nederzetting. Daar werd een video van gemaakt die later op sociale media werd gedeeld. Toen realiseerde ik me dat deze manier van reageren op gevoelige thema's zoals samenleven een interessante benadering was voor een kunstenaar.

Kun je het initiatief beschrijven dat je bent gestart of waar je bij betrokken bent? Wat zijn de belangrijkste doelen?

Het initiatief ArtAktivista ontstond na jaren van bezoeken aan Roma-gemeenschappen en sociaal uitgesloten gebieden in Oost-Slowakije, waar betonnen muren fungeerden als fysieke barrières tussen de Roma en de rest van de stad. Ik startte een project waarbij we samen met de kinderen deze muren beschilderden, omdat ze hun dagelijks leven belemmerden. Later hielp ik bij het oprichten van een burgersvereniging en sinds 2014 bezoeken we elk jaar de Roma-nederzetting in de wijk Habeš in Sečovce, waar we creatieve workshops organiseren. Deze worden ook bijgewoond door uitgenodigde kunstenaars die er korte residenties houden.

Wat waren de grootste uitdagingen in je activisme en hoe ben je daarmee omgegaan?

Elk jaar is de uitdaging dat kunstenaars met een concept komen dat ze willen realiseren, maar dat concept moet aangepast worden aan de reacties en wensen van de kinderen. Het creatieve proces verandert en vraagt flexibiliteit. Het is een mooie

en positieve uitdaging, waarbij we de creativiteit en het potentieel van de kinderen ontdekken – iets wat vaak onzichtbaar blijft door hun dagelijkse omstandigheden. In slechts twee weken stimuleren we hun creatieve denken en bieden we kansen die ze anders niet zouden hebben vanwege extreme armoede.

Wat voor impact heeft jouw initiatief gehad op je gemeenschap of daarbuiten?

We beseffen hoe moeilijk het is om uit armoede en sociaal uitgesloten gebieden te ontsnappen. Voor veel kinderen is het moeilijk om zich een toekomst buiten hun buurt voor te stellen – met werk of goed onderwijs.

De workshops geven hoop of motivatie dat het wél mogelijk is. Op de lange termijn is het geweldig om te zien hoe deelnemers later proberen beurzen aan te vragen of naar conservatoria willen gaan.

We merken dat de workshops ook psychologische steun bieden – veel kinderen vertellen ons dat ze tijdens moeilijke momenten terugdenken aan de zomerse workshops. Ze kijken elk jaar uit naar de volgende editie, want het is niet zomaar een evenement – het is een ervaring die hun toekomst kan beïnvloeden.

We krijgen ook positieve feedback van kunstenaars die hun ervaringen verwerken in academisch werk, zoals bachelorscripties of masters aan universiteiten in Košice, Banská Bystrica of Bratislava.

Wat zou je iemand adviseren die het verschil wil maken maar niet weet waar te beginnen?

Volgens mij is het belangrijk om, al dan niet bewust, een workshop te kiezen – soms wil iemand gewoon iets nieuws proberen, en dat is helemaal oké. Participatieve workshops zijn een geweldige manier om eerdere ervaringen te verbinden met toekomstige doelen. Dit geldt niet alleen voor ArtAktivista, maar voor elk soort workshop. Zulke ervaringen kunnen nieuwe creatieve processen

op gang brengen en je helpen je loopbaan, doelen en strategieën vorm te geven. Het gaat niet alleen om activisme – workshops bieden waardevolle groeikansen, of je nu op een kunstacademie zit of een andere richting volgt.

Wat is de belangrijkste les die je hebt geleerd door je activisme?

Misschien wel dat we niet altijd strikt hoeven vast te houden aan onze eigen visie. Door samenwerking kunnen die visies zich op onverwachte en boeiende manieren ontwikkelen. Zeker als je niet focust op het “ik” – mijn werk, mijn resultaat.

In workshops merken we vaak dat een idee wel bij de kunstenaar begint, maar dat er iets nieuws en moois ontstaat door de interactie met de kinderen. Het oorspronkelijke idee versmelt tot iets gemeenschappelijks. Het wordt een collectief werk, niet alleen van één persoon. ■

**ADJOA
KPETO**

BEELDEND
KUNSTENAAR

Foto: Pressure Line

VAN MODE NAAR ACTIVISME

TEVIN'S REIS

Kun je iets over jezelf vertellen en wat je motiveerde om activist te worden?

Mijn naam is Tevin, ik kom uit Curaçao en ik ben verhalenverteller en modeontwerper. Ik ben altijd erg gevoelig geweest voor maatschappelijke kwesties, vooral als die de veiligheid en het welzijn van mijn dierbaren zouden kunnen beïnvloeden. Die bezorgdheid heeft me ertoe aangezet om deze thema's grondig te onderzoeken, wat er uiteindelijk toe leidde dat ik actie ben gaan ondernemen en activist ben geworden.

Welk specifiek probleem of gebeurtenis inspireerde je om actie te ondernemen in je gemeenschap?

Het echte keerpunt kwam voor mij toen de oorlog in Oekraïne begon. Ik zag hoe propaganda, misinformatie en desinformatie verdeeldheid zaaiden, zowel online als in het dagelijks leven. Het zien van deze manipulatie van de waarheid en de impact ervan op hoe mensen denken, deed me beseffen dat ik me moest inzetten en bewustwording moest creëren.

Kun je het initiatief beschrijven dat je bent gestart of waar je bij betrokken bent? Wat zijn de belangrijkste doelen?

Mijn eerste succesvolle initiatief was mijn modecollectie FODDER 22, die de ervaringen van mensen in Nederland in context plaatste en de gevaarlijke effecten van kwaadaardige propaganda onder de aandacht bracht. Op dit moment werk ik aan een nieuwe collectie genaamd NET, die zich richt op de milieuproblemen die worden veroorzaakt door plasticvervuiling en achtergelaten commerciële

visnetten. Met mijn mode wil ik bewustwording creëren en gesprekken op gang brengen over deze urgente wereldproblemen.

Wat waren de grootste uitdagingen in je activisme en hoe ben je daarmee omgegaan?

Een van de grootste uitdagingen was het vinden van financiering voor mijn projecten. Het is een voortdurende strijd, maar ik heb geleerd creatief om te gaan met de middelen die ik heb en mijn netwerk in te zetten om mijn werk voort te zetten.

Wat voor impact heeft jouw initiatief gehad op je gemeenschap of daarbuiten?

Door mijn collecties op meerdere locaties tentoon te stellen en mijn werk met duizenden mensen te delen, heb ik bewustwording kunnen creëren over zowel de gevaren van propaganda als de milieuproblematiek. Mijn doel is altijd geweest om het juiste verhaal te vertellen, en ik geloof dat ik mensen heb geholpen deze onderwerpen vanuit een nieuw perspectief te bekijken.

Welk advies zou je geven aan iemand die het verschil wil maken, maar niet weet waar te beginnen?

Begin met je passie en ondersteun die met grondig onderzoek. Vergelijk bronnen, voer open gesprekken en zorg dat je goed geïnformeerd bent over de onderwerpen die je wilt aanpakken. Blijf trouw aan jezelf en je boodschap—verandering gebeurt niet van de ene op de andere dag, maar met doorzettingsvermogen kun je iets betekenisvol en blijvends creëren. ■

HET VERHAAL VAN RUBEN

Ruben Schilt, 23 jaar oud, vindt zijn plek in de wereld van politiek en activisme. Zijn aanpak is uniek: in plaats van luid te protesteren of zich simpelweg tegen het systeem te keren, ziet Ruben zichzelf als iemand die verandering wil bewerkstelligen door samen te werken met het systeem en beleidsmakers. Hij wil het systeem niet alleen bekritisieren, maar juist van binnenuit verbeteren.

Zijn inspiratie kwam tijdens de Amerikaanse presidentsverkiezingen. Toen Bernie Sanders – die activisme combineerde met samenwerking binnen het politieke systeem – geen kans kreeg om president te worden en Donald Trump uiteindelijk werd verkozen, voelde Ruben een diepe motivatie. Sanders' houding, waarin hij kritisch en idealistisch bleef maar ook constructief meedacht, sprak Ruben enorm aan. Het werd een filosofie die hij zelf wilde volgen: kritisch zijn en verandering nastreven, zonder de verbinding met de politiek te verliezen. In Dordrecht speelde Ruben deze rol bij een belangrijk thema rondom Chemours, een groot chemisch bedrijf dat al jaren onder vuur ligt vanwege de gevolgen voor milieu en volksgezondheid. Als commissielid in de gemeenteraad ontdekte hij dat de gemeente in onderhandeling was met het bedrijf—iets wat hij fundamenteel verkeerd vond. Volgens hem zouden er geen compromissen gesloten moeten worden met een bedrijf dat zoveel schade veroorzaakt. Hij besloot vertrouwelijke documenten openbaar te maken. Daarmee doorbrak hij de geslotenheid van het proces en bracht hij meer transparantie. Dit leidde tot controversen en zelfs een aanklacht, maar het doel werd bereikt: er kwam een publiek debat en mediabelangstelling over de rol van de gemeenteraad en andere instanties in het milieuvraagstuk.

Ruben legt uit dat de kwestie rond Chemours complex is. PFAS, de stof die in de fabriek wordt gebruikt, is lastig te vervangen omdat het in veel producten onmisbaar lijkt. Toch vindt hij niet dat de noodzakelijkheid van deze stoffen mag leiden tot het in gevaar brengen van de volksgezondheid. Voor Ruben is het belangrijk om te zoeken naar een oplossing die het milieu beschermt zonder de industrie volledig stil te leggen. Zijn aanpak vraagt om geduld en constructieve samenwerking tussen overheid, bedrijven en samenleving.

De grootste impact die hij van zijn werk ziet, is dat er nu veel meer aandacht is voor wie er verantwoordelijk is voor milieuschade en volksgezondheid. Niet alleen wordt Chemours aangesproken, maar ook de gemeenteraad die vergunningen verleent, en de provinciale milieudienst die toezicht houdt. Waar mensen eerder één schuldige aanwezen, is er nu meer bewustzijn dat meerdere partijen verantwoordelijkheid dragen.

Voor jonge activisten en politici heeft Ruben een belangrijke les. Hij benadrukt hoe waardevol het is om geduld te hebben en open te staan voor de mening van anderen. Volgens hem beginnen veel mensen met veel energie en hoge verwachtingen, maar lopen dan vast in trage, bureaucratische systemen. Hij gelooft dat die traagheid soms ook een functie heeft. Daarom raadt hij af om meteen alles zelf te willen oplossen. In plaats daarvan adviseert hij te luisteren, te leren en de tijd te nemen om je eigen kennis te verdiepen. Ruben's verhaal laat zien hoe idealisme en geduld samen kunnen gaan, en hoe je als jongere een verschil kunt maken door met overtuiging en strategie te werken aan de samenleving waarin je wilt leven. ■

Denisa: Kun je iets over jezelf vertellen en wat je inspireerde om activist te worden op het gebied van gezonde relaties, seksualiteit en veiligheid?

Radka: Eerlijk gezegd noem ik mezelf liever geen activist. Ik zie mezelf eerder als een soort “beginnende activist”. Maar ik begrijp waarom mensen me zo noemen. Activisten zijn voor mij inspirerende mensen die de samenleving vooruit helpen op het gebied van mensenrechten, onderwijs, milieu, enzovoort. Mijn reis begon toen ik les gaf op een basisschool via het programma Teach for Slovakia (nu kortweg Teach). Dagelijks kwam ik situaties tegen rondom relaties, zelfbeeld van kinderen, puberteit... Ik merkte dat al deze kwesties één gemeenschappelijke oorzaak hadden: een gebrek aan onderwijs over relaties. Dat bracht me ertoe mezelf verder te scholen en me te richten op relatie- en seksuele opvoeding. Het gaat niet alleen over seksualiteit, zoals veel mensen denken, maar over de complexiteit van relaties – met anderen en met jezelf. Geleidelijk begon ik me ook te richten op het opleiden van volwassenen – ouders en leraren – zodat zij kinderen op dit gebied beter kunnen begeleiden.

Denisa: Hoe lang ben je hier al mee bezig en wanneer begon je bij de organisatie waar je nu over spreekt?

Radka: Het begon in 2017, toen mijn collega Zuzana Bendíková en ik als vrijwilligers werkten bij een organisatie die al meer dan 30 jaar actief is op het gebied van relatie- en seksuele educatie. We leerden daar ontzettend veel, en later gingen we er ook echt werken. Gaandeweg sloten nieuwe, deskundige mensen zich aan. Onze organisatie heet nu inTYMYta en bestaat uit mensen met kennis op gebieden als psychologie, seksuele pedagogiek, pedagogiek, geneeskunde, en meer.

Denisa: Kun je een aantal initiatieven beschrijven waar je aan hebt meegewerkt?

Radka: Door de jaren heen zijn we bij verschillende initiatieven betrokken geweest. Een van de belangrijkste was onze deelname aan de leerplanhervorming om relatie- en seksuele opvoeding in het onderwijs op te nemen. Dat vergde niet alleen inhoudelijk werk, maar ook bewustwording in de samenleving. In 2022 startten we een petitie om het publiek hierover te informeren. Ik ben trots dat we erin zijn geslaagd om zowel het grote publiek als professionals te betrekken, en dat deze vorm van educatie nu officieel in het curriculum is opgenomen.

Een ander belangrijk project is “Waardige Menstruatie”, dat begon met het verzamelen van menstruatieproducten voor mensen in menstruatiearmoede. Later begonnen we menstruatieboxen te maken die we plaatsten op plekken waar ze het meest nodig zijn. Tegelijk organiseren we ook educatieve activiteiten. Het doel is om dit onderwerp structureel aan te pakken. Tegenwoordig is Waardige Menstruatie een zelfstandig project binnen inTYMYta, geleid door Linda Moroczová en Natália Blahová.

Denisa: Wat is de impact van jullie activiteiten op de gemeenschap of de samenleving?

Radka: De grootste impact is waarschijnlijk dat relatie- en seksuele opvoeding nu deel uitmaakt van het schoolcurriculum dankzij onze petitie. Dat betekent dat toekomstige generaties onderwijs krijgen over hoe je veilige relaties kunt opbouwen en geweld, pesten en discriminatie kunt voorkomen.

Een andere belangrijke impact is het project Waardige Menstruatie. We krijgen veel positieve feedback. Op plekken waar onze menstruatieboxen staan, is de toegang tot menstruatieproducten

RADKA MIKŠÍK:
LES GEVEN EN PLEITEN VOOR GOEDE
EDUCATIE OVER GEZONDE RELATIES,
SEKSUALITEIT EN VEILIGHEID

verbeterd. Schoonmakers op scholen melden dat ze minder vaak lappen en andere alternatieven in prullenbakken vinden.

Denisa: Wat waren de grootste uitdagingen in je activisme?

Radka: Er waren er meerdere. Van maatschappelijke weerstand tot persoonlijke bedreigingen. In het begin werd ik vaak geconfronteerd met leugens en pogingen om mijn werk in diskrediet te brengen. Ik leerde daarmee omgaan door me te baseren op feiten en data. Het moeilijkste waren de directe bedreigingen die ik via berichten ontving. Daar moest ik echt mee leren omgaan. Een andere uitdaging is de frustratie over bureaucratie, vooral bij het aanvragen van subsidies. Dat belemmert soms het inhoudelijke werk.

Denisa: Welke middelen en tools vind je het meest effectief in je werk?

Radka: Menselijke samenwerking is het belangrijkste. Een team waarop je kunt rekenen en dat ervaringen en vaardigheden deelt, is onmisbaar. Daarnaast is het belangrijk om betrouwbare informatie te gebruiken en doelgroepen op maat te informeren – passend bij hun leeftijd en behoeften. Sociale media-campagnes, zoals “Zelfs om middernacht moet je het weten...”, bleken ook erg effectief om een breed publiek te bereiken.

Denisa: Zijn er boeken, websites of bronnen die je zou aanraden aan jongeren die willen beginnen met activisme?

Radka: Op het gebied van relatie- en seksuele opvoeding raad ik zeker het boek *Toen ik jouw leeftijd was...* aan, geschreven door de Tsjechische experts Dagmar Křišová en Marcela Polčková. Wij bij inTYMYta werkten mee aan het boek vanuit de invalshoek van seksuele pedagogiek. Het is

bedoeld voor ouders en leraren die onderwerpen rond relaties en seksualiteit beter willen begrijpen en gepast willen reageren. Daarnaast raad ik organisaties aan zoals Amnesty International – zij bieden uitstekende methodes, bijvoorbeeld over het thema toestemming. Op onze website www.intymyta.sk vind je ook veel bruikbare materialen.

Maar misschien spreekt ons thema je niet het meeste aan, dus raad ik je vooral aan je te richten op wat jou echt interesseert. Wees niet bang om organisaties direct te benaderen. Toen ik nog op de middelbare school of universiteit zat, dacht ik dat je niet zomaar een organisatie kon benaderen – dat die alleen met experts werkten. Maar als iemand me toen had verteld dat het prima was, had me dat enorm geholpen. Dus als je ergens in geïnteresseerd bent: gewoon vragen!

Denisa: Wat is de belangrijkste les die je hebt geleerd door je activisme?

Radka: De belangrijkste les is dat ik goed moet letten op waar ik mijn energie aan besteed. Onze middelen zijn niet oneindig. Als we niet eerst ons eigen “zuurstofmasker” opzetten, kunnen we anderen ook niet helpen. Gezonde werkgewoonten, rustmomenten en het kennen van je grenzen zijn essentieel.

Denisa: Welk advies zou je geven aan een jongere die activist wil worden op zijn of haar eigen terrein?

Radka: Weet wat je waarden en motivatie zijn. Het is belangrijk om te begrijpen waarom je doet wat je doet, en om eerlijk te zijn tegenover jezelf. Leer bij, werk samen en isoleer jezelf niet. Activisme doe je niet alleen – het is een teamprestatie. En vergeet niet: vraag om hulp als je die nodig hebt – of dat nu psychologisch of professioneel is. Dat is cruciaal in werk dat vaak emotioneel veel van je vraagt. ■

**TROTS
STAAN:**
OVER HET VERDEDIGEN VAN
LHBTI+-RECHTEN, GEMEENSCHAP
EN DE KRACHT VAN ACTIVISME

Denisa: Kun je iets over jezelf vertellen en wat je inspireerde om activist te worden voor LHBTI+-rechten?

Milan: Mijn activisme was niet een volledig bewuste keuze, en ik vond het woord ‘activisme’ niet altijd prettig. Als homo opgroeien in de jaren ‘90 betekende dat ik maatschappelijke vooroordelen zelf heb ervaren. Rond 2015 werd ik actiever in het publieke debat, vooral vanwege de maatschappelijke sfeer rond het “gezinsreferendum”. Het was pijnlijk om de stereotypen en vooroordelen te horen in de media, van politici, en zelfs van religieuze leiders. Ik voelde de noodzaak om mijn stem te laten horen en richtte de informele burgerinitiatiefgroep Inokraj op, om de wereld van LHBTI+-personen met de bredere samenleving te verbinden. In 2018 zijn we begonnen met het organiseren van Pride in Banská Bystrica – de derde stad in Slowakije die dit deed na Bratislava en Košice. Ik zie mijn activisme als een noodzaak – een manier om op te komen voor mijn rechten en die van anderen die door vooroordelen worden geraakt.

Denisa: Kun je iets vertellen over de initiatieven waar je bij betrokken bent, als oprichter of deelnemer?

Milan: In 2015 werd ik door Amnesty International Slowakije benaderd om deel te nemen aan hun project Levende Bibliotheek, waarin mensen uit minderheidsgroepen hun verhalen delen in intieme gesprekken van 15 minuten. Dit had een grote waarde voor mij – het verdiepen van mijn begrip van mensenrechten en het inspireren om actief te blijven. Tegelijkertijd begonnen we met Inokraj en gaven we deze thema’s ook een plek in het programma van cultureel centrum Záhrada, waar ik werk als projectmanager en programmamaker. Sinds 2018 is het organiseren van Pride in Banská Bystrica een grote verantwoordelijkheid. Het is

uitdagend vanwege de maatschappelijke verwachtingen en weerstand die het oproept. Maar Pride is essentieel – het is een mars én een viering van het recht om te bestaan en zichtbaar te zijn. LHBTI+-personen zijn eeuwenlang gemarginaliseerd of gedwongen zich te verstoppen. Pride is een verklaring: wij bestaan. En dat is cruciaal in een democratische samenleving.

Denisa: Wat voor impact hebben je activiteiten gehad op de LHBTI+-gemeenschap of de samenleving in het algemeen?

Milan: Het is lastig om impact precies te meten, maar de opkomst bij onze evenementen laat zien dat mensen waarderen wat we doen. We hebben recent een ondersteuningsgroep voor LHBTI+-personen opgezet die goed is ontvangen. In de Levende Bibliotheken heb ik gezien hoe persoonlijke interactie perspectieven kan veranderen. In zo’n intieme setting kunnen mensen niet anders dan luisteren en zich inleven – dat leidt vaak tot een verschuiving in houding. Authentieke verhalen hebben soms meer invloed dan argumenten. Zulke ontmoetingen kunnen blijvende verandering brengen, en ik geloof dat als we dit blijven doen, we uiteindelijk een kritische massa bereiken die bredere maatschappelijke verandering in gang zet.

Denisa: Wat waren de grootste uitdagingen in je activisme, en hoe ben je daarmee omgegaan?

Milan: Het belangrijkste is om door te zetten, maar ik moest ook leren om negatieve reacties niet persoonlijk te nemen. Het is essentieel om je los te maken van de aanvallen op je identiteit en kalm te reageren in plaats van emotioneel. Het is ontmoedigend dat sommige mensen twijfelen aan de motieven van activisten en denken dat we verborgen agenda’s hebben, terwijl velen van ons juist vanuit plichtsgevoel en persoonlijke overtuig-

ing handelen. Maar er zijn ook momenten waarop steun uit onverwachte hoek komt – als iemand zegt dat jouw verhaal hun leven heeft veranderd, weegt dat zwaarder dan de negativiteit.

Denisa: Welke middelen of bronnen vond je het meest effectief in je werk?

Milan: Ik denk dat iedereen de strijd moet kiezen waarvoor ze de middelen en veerkracht hebben. Niet iedereen hoeft naar Pride te gaan of deel te nemen aan een Levende Bibliotheek, en dat is prima. Soms is activisme al iets kleins, zoals opstaan in een vriendengroep wanneer iemand een grap maakt ten koste van een minderheid. Dat vergt moed, maar ook kleine acties doen ertoe. We leven in een democratie – dat geeft ons het recht om onrecht te benoemen, en dat is een voorrecht. Ik moedig jongeren aan om op te komen voor anderen – op school, thuis, overal. Deze openheid creëert een betere omgeving voor iedereen en doorbreekt vooroordelen die vaak binnen gezinnen worden overgedragen. Educatie, deelname aan Pride of Levende Bibliotheken en trainingen zijn krachtige middelen. Amnesty International en andere organisaties in Slowakije bieden uitstekende tools. Ook onafhankelijke culturele centra zijn belangrijk; Záhrada is lid van het netwerk Anténa, dat meer dan dertig van zulke centra in Slowakije verbindt.

Denisa: Zijn er boeken, websites of andere bronnen die je zou aanbevelen aan mensen die zelf iets willen starten?

Milan: In Slowakije zijn er verschillende initiatieven die LHBTI+-rechten onder de aandacht brengen. Inakost’ in Bratislava, Saplinq in Košice, en Prizma bieden steun en advies aan de gemeenschap.

Onlangs heeft een groep LHBTI+-ouders een boek uitgebracht genaamd Niečo ti chceme povedať (“Ik wil je iets vertellen”), met ontroerende persoonlijke verhalen. Ook het boek Späť van Marek Hudec behandelt de worstelingen van LHBTI+-personen, met een hoofdstuk van mijn hand. Ondersteuningsgroepen en veilige ruimtes zijn ook beschikbaar in grotere steden en culturele centra – ik moedig mensen aan om daar gebruik van te maken.

Denisa: Wat is de belangrijkste les die je hebt geleerd door je activisme?

Milan: Verwacht geen directe erkenning – zeker niet in Slowakije. Als je motivatie ligt bij waardering van buitenaf, kan dat teleurstellend zijn. Wat telt is dat je trouw blijft aan je waarden, ook als niemand je daarvoor prijst. Online activisme kan helpen, maar niets vervangt echt werk in de gemeenschap. Wees jezelf, en doe het voor de juiste reden – niet voor het uiterlijk vertoon. Zelfs als het effect niet meteen zichtbaar is, komt het uiteindelijk terug als je iets doet met de juiste intentie. Opkomen voor mensenrechten of het milieu is altijd een engagement op de lange termijn.

Denisa: Welk advies zou je geven aan een jongere die activist wil worden?

Milan: Dankzij het internet kun je contact leggen met gelijkgestemden over de hele wereld. Stel bescheiden verwachtingen, en je zult misschien aangenaam verrast worden door de positieve impact die je kunt hebben. Zelfs als je maar één persoon inspireert, is dat al een succes. ■

PRAKTISCHE HULPMIDDELEN

Om je op weg te helpen als activist, vind je in dit hoofdstuk praktische werkbladen die je begeleiden bij zelfreflectie, planning en actie. De werkbladen bieden ruimte om je gedachten, doelen en strategieën op te schrijven, zodat je je inspanningen kunt organiseren en je voortgang kunt bijhouden. Gebruik deze hulpmiddelen als een routekaart voor je activistische reis, en pas ze aan terwijl je groeit en je focus verscherpt.

Zelfreflectie: inzicht in je interesses en sterke punten

De eerste stap naar effectief activisme is begrijpen wat je drijft en waarin je goed bent. Dit werkblad helpt je om te ontdekken wat jouw motivatie is en wat jij kunt bijdragen aan een goed doel.

Wat zijn mijn interesses?

Noteer de thema's of onderwerpen die voor jou het belangrijkst zijn. Denk aan sociale rechtvaardigheid, duurzaamheid, mensenrechten, of iets anders waar je hart sneller van gaat kloppen. Voorbeeld: Klimaatverandering, raciale gelijkheid, LHBTQ+-rechten

Wat zijn mijn sterke punten?

Schrijf op welke vaardigheden, talenten of middelen jij meebrengt. Ben je goed in communiceren? Heb je ervaring met organiseren of onderzoek? Door je sterke kanten te kennen, kun je je energie inzetten waar je de meeste impact hebt. Voorbeeld: Goed in spreken in het openbaar, sterke schrijfvaardigheden, handig met sociale media

Wat zijn mijn waarden?

Denk na over de waarden die je gedrag en beslissingen sturen. Dat kunnen eerlijkheid, empathie, gelijkheid of zorg voor het milieu zijn. Je waarden bepalen vaak welke vorm van activisme bij je past. Voorbeeld: Gelijkheid, rechtvaardigheid, duurzaamheid

Doelen stellen en je motivatie begrijpen

Duidelijke doelen geven richting en betekenis. Dit werkblad helpt je om op een rij te zetten wat je wilt bereiken en waarom.

Wat zijn mijn doelen?

Noteer je korte- en langetermijndoelen. Wees specifiek en denk na over meetbare resultaten. Kortetermijnvoorbeeld: Organiseer een opruimactie in de buurt. Langetermijnvoorbeeld: Invloed uitoefenen op lokaal klimaatbeleid.

Waarom wil ik dit veranderen?

Je motivatie kennen helpt je vol te houden als het moeilijk wordt. Schrijf op waarom dit onderwerp voor jou belangrijk is. Voorbeeld: Ik wil dat toekomstige generaties in een schone en gezonde wereld kunnen leven.

Wat hoop ik te bereiken?

Beschrijf wat je in bredere zin hoopt te bereiken. Hoe ziet succes er voor jou uit? Voorbeeld: Ik wil dat mijn buurt zich actiever inzet voor het klimaat en het plasticgebruik met 30% vermindert in een jaar.

Waar te beginnen en welke vaardigheden je nodig hebt

Als je je doelen en motivatie kent, kun je bepalen waar je begint en wat je nog moet leren om effectief te zijn.

Waar begin ik?

Noteer de eerste stappen die je kunt zetten, zoals onderzoek doen, contact leggen met lokale organisaties of een bewustwordingsactie starten. Voorbeeld: Onderzoek bestaande klimaatgroepen in mijn buurt en woon hun volgende bijeenkomst bij.

Welke vaardigheden heb ik nodig?

Maak een lijst van vaardigheden die je moet ontwikkelen of verbeteren. Denk aan communicatie, organiseren of werken met sociale media. Voorbeeld: Leren hoe ik een evenement organiseer, spreken in het openbaar, strategieën voor sociale media.

Wie kan mij helpen?

Denk aan mensen of organisaties die je kunnen ondersteunen – als mentor, partner of adviseur. Voorbeeld: Contact opnemen met lokale milieu-groepen, een vriend vragen die grafisch vormgever is om te helpen met campagnebeelden.

Actieplan

Je ideeën omzetten in actie vraagt om een plan. Gebruik dit werkblad om je stappen uit te stippelen en deadlines te bepalen, zodat je jezelf verantwoordelijk houdt.

Wat is mijn eerste stap?

Begin met een haalbare actie en stel een deadline vast. Voorbeeld: Stap – Schrijf een blog over recycling in mijn stad. Deadline – Binnen twee weken.

Wat is mijn volgende stap?

Bedenk wat je daarna gaat doen om momentum te behouden, zoals een evenement organiseren of samenwerken met een groep. Voorbeeld: Stap – Organiseer een bijeenkomst met lokale activisten. Deadline – Binnen een maand.

Hoe volg ik mijn voortgang?

Noteer hoe je succes gaat meten. Denk aan het aantal bereikte mensen, opgehaald geld, of impact van een georganiseerd evenement. Voorbeeld: Aantal aanwezigen bij mijn eerste evenement bijhouden en hen vragen naar hun interesse in vervolgstappen.

Checklist voor succes

Deze checklist is een praktisch hulpmiddel om ervoor te zorgen dat je goed voorbereid bent in elke fase van je activisme. Gebruik hem om georganiseerd te blijven en je voortgang bij te houden terwijl je verdergaat.

Ik heb mijn thema en interesses in kaart gebracht.

- ☐ Ja
☐ Nee

Ik heb duidelijke, haalbare doelen geformuleerd.

- ☐ Ja
☐ Nee

Ik weet wat mijn sterke punten zijn en waar ik me nog in kan verbeteren.

- ☐ Ja
☐ Nee

Ik heb een eerste actie gepland en een deadline vastgesteld.

- ☐ Ja
☐ Nee

Ik heb bronnen of mensen geïdentificeerd die me kunnen helpen.

- ☐ Ja
☐ Nee

Ik heb een plan om mijn voortgang te volgen en indien nodig bij te sturen.

- ☐ Ja
☐ Nee

Door deze werkbladen in te vullen, denk je niet alleen na over activisme—je bent actief bezig met het plannen en zetten van stappen richting echte verandering. Deze tools zijn flexibel ontworpen, zodat je ze steeds opnieuw kunt gebruiken en aanpassen naarmate je vaardigheden groeien en je activisme zich ontwikkelt.

Onthoud: activisme is een reis. Het vraagt om doordachte planning, veerkracht en het vermogen om je aan te passen. Blijf gefocust, blijf leren, en blijf vooruitgaan met de middelen en steun die je tot je beschikking hebt.

Jij hebt de kracht om verandering teweeg te brengen, stap voor stap.

Bronnen

Boeken

Alledaags Activisme, door Chris Julien, 2024, Nederland

Ben jij al activist, door An Kramer, 2020, Nederland

Networks of Outrage and Hope: Social Movements in the Internet Age, Castells, M. (2012). Polity Press

Democratie is niet voor bange mensen, door Marcia Luyten, 2023, Nederland

Pedagogy of the Oppressed, Freire, P. (2000). New York: Bloomsbury

Leading Change: Leadership, Organization, and Social Movements, Ganz, M. (2010). Harvard University Press

Why Civil Resistance Works: The Strategic Logic of Nonviolent Conflict, Chenoweth, E., & Stephan, M. J. (2011). Columbia University Press

Levenslang activist. Hans Beerends en de strijd voor een eerlijke wereld, door Ellen Mangnus en Marc Broere, 2022, Nederland

The Activist’s Handbook: Winning Social Change in the 21st Century, Shaw, R. (2021). University of California Press

Artikelen over activisme

<https://www.ewmagazine.nl/onderwerp/activisme/>

Activistenbronnen

<https://activisthandbook.org/nl/resources>. On this page, you find a list of resources for activists. We collected the best sites, books, podcasts, movies, academic articles and blogs related to social change-making. Brought to you by activists from around the globe.

Op deze pagina vind je een lijst met bronnen voor activisten. We verzamelden de beste websites, boeken, podcasts, films, academische artikelen en blogs over sociale verandering. Samengesteld door activisten van over de hele wereld.

Amnesty International www.amnesty.org

Amnesty International is een wereldwijde beweging van meer dan 10 miljoen mensen die zich inzetten voor een toekomst waarin mensenrechten voor iedereen gelden.

Slowaakse bronnen

The Activist’s Handbook: Winning Social Change in the 21st Century, Shaw, R., 2013. University of California Press

Why Civil Resistance Works: The Strategic Logic of

Nonviolent Conflict, Chenoweth, E., Stephan, M. J., 2011. Columbia University Press

How to do grassroots activism [5 step plan]. 2021. Beschikbaar op: <https://www.ecanvasser.com/blog/how-to-do-grassroots-activism-5-step-plan>

Lijst van organisaties die jongerenactivisme in Nederland ondersteunen

- Activist Lab voor jonge activisten <https://justiceandpeace.nl/activist-lab-voor-jonge-activisten/>
- PAX Activist Academy <https://paxvoorvrede.nl/wat-wij-doen/program-mas/pax-activist-academy/>
- Youth for Climate NL <https://youthforclimate.nl>

Lijst van organisaties die jongerenactivisme in Slowakije ondersteunen

- Amnesty International Slowakije
Werkt aan campagnes ter verdediging van vrijheid van meningsuiting, rechten van gemarginaliseerde groepen, vluchtelingen en vrouwenrechten. Biedt educatieve activiteiten en monitort naleving van mensenrechten in Slowakije. <https://www.amnesty.sk/aktivizmus/>
- Saplinq, o.z.
Een non-profitorganisatie die de LGBT+ gemeenschap ondersteunt. Beheert het PRIZMA gemeenschapscentrum in Košice, organiseert be-

wustwordingsevenementen en het PRIDE Košice festival. <https://www.saplinq.org/>

- Áno pre život (Ja voor het leven)
Richt zich op het versterken van burgerparticipatie en actieve burgers. Organiseert educatieve activiteiten, workshops en mentorschap om mensen te helpen betrokken te raken bij het publieke leven. <https://anoprezivot.sk/obciansky-aktivizmus-v-praxi/>
- Donio
Crowdfunding- en donatieplatform in Slowakije. Ondersteunt projecten van persoonlijke hulp tot maatschappelijke initiatieven. Bekend om transparantie en brede inzet voor goede doelen. <https://donio.sk/obciansky-aktivizmus>

Gefinancierd door de Europese Unie. Opvattingen en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijk overeen met die van de Europese Unie en het Nationaal Agentschap Erasmus+ Jeugd, Erasmus+ Sport en European Solidarity Corps. Noch de Europese Unie, noch de subsidie verlenende autoriteit kan hiervoor verantwoordelijk worden gehouden.